

Den følgende Sag paa Dagsordenen var:

Første Behandling af Forslag til Lov om Forbedring af Fæste- og Leiehusmænds Raar.

(Lovforslaget findes i Tillæg A. Sp. 2323 ff.)

Lovforslaget fattes under Forhandling.

Berg: Et lignende Lovforslag har gennemgaaet første Behandling her i Thinget tidligere og er gaaet til Udvalg, men saa vidt mig bekjendt, har man hidtil ikke faaet Udvalgets Mening om Sagen at vide. Jeg vilde gjerne give det en anbefaling med paa Veien, men jeg har dog en ikke uvæsentlig Indvending imod det. Naar det hedder her, at det er en Forbedring af Fæste- og Leiehusmænds Raar, der tilsigtes, da tror jeg ikke, at den ved Lovforslaget tilsigtede Forbedring er indgaaende nok efter de tilstedeværende Forhold. Jeg skal ikke komme dybere ind paa Materien, men hvad der her bydes, er virkelig ikke en Gjennemførelse af det Billighedskrav, som de paagjældende Samfundsborgere have Krav paa, eftersom det hele Forhold har udviklet sig. Endvidere forekommer det mig, at Lovforslaget er for indstrøket i sine Bestemmelser, naar det kun tager Sigte paa det, man nævner Fæste- og Leiehusmænd; jeg tror, det var ønskeligere, om man ogsaa tog Indsiddernes Forhold under Overveielse samtidig. Saaledes som deres Raar have udviklet sig, er jeg tilbøielig til at tro, at deres Stilling under visse Former have Noget ved sig af Slaveriets Karakter. Naar man leier Mænd ind i en Stue for at give dem Arbejde paa et vist Sted, og de sidde der en Tid og faae Familie, ere de, naar de kastes ud, til Intet, uden Erhverv, uden anden Hjælp end det haarde, tvungne, offentlige Fattighæsen. Naar De derhos som bevistligt i det Tilfælde kastes ud ved et hvilket som helst Lune selv af en Underordnet, ikke altid af vedkommende Principal selv, men ved en stumdom misforstaaet Tjenstiver af en Underordnet, fordi de ikke kunne følge hans Krav med Hensyn til deres Stilling ved Opfyldelsen af deres Borgerpligter og Anvendelsen af deres Borgerrettigheder, ser jeg ikke rettere, end at saadanne Folk i Grunden ere aldeles ubeskyttede som Borgere. Jeg har lidt ønsket, at det høie Ting — og det kunde det gjøre under hvilke som helst Forhold — vilde have taget hele dette Spørgsmaal

op efter § 46 i Grundloven. Thi det er jo Noget, som man ikke kan vente undersøgt og opløst af en Regjering hverken som den nuværende eller af en lignende politisk Karakter. Den politiske brutale Reaktion, der nu raader i Landet, gaar ikke i den Retning, som Lov af 5te Mai 1848 foreskriver, den sidste og maasse eneste og dertil lidet opfyldte Lov, som ret har taget Sigte paa Indsiddernes Forhold. Jeg har lidt ønsket, at Folkethinget vilde benytte § 46 i Grundloven til her at faae noie fremstillet den talrigste Klasse af Medborgeres økonomiske Stilling og Vilkaar her til Lands i Forbindelse med den aandelige og moraliske Stilling, de indtage her i Samfundet, hvorved de ofte maa give Slip paa deres Mennekesværd og Mennekerettigheder for at faae de nødvendige hyske Tilbøieligheder tilfredsstillende, faae nogen Mad, lidt Husly og Bjalter af Klæder. Vi kunne ikke i dette Samfund være ligegyldige, jaalenge vi have Lov til at tale i denne Sal, ved, at Anden fra 1848 ogsaa med Hensyn til vor Lovgivning, med Hensyn til de enkelte Spørgsmaal ganske forsløgtiges. Vi vide, at vi med Hensyn til Forsatningsvæsenet staa paa det Standpunkt, hvor vore Fædre eller Brødre begyndte i 1830, vi staa her for at søge at erhverve de grundlovsmaessige Rettigheder igjen, som Reaktionen har tilbageerobret. Den har derved skabt en Absolutisme, som er mange Gange værre end den forrige, fordi den forrige var lovlig, men denne ikke, og fordi den forrige ikke omgav sig med et Skin af Konstitutionalisme, som denne gjør, og derved bedrager. Men fordi vi, siger jeg, jaaledes have maattet gaa 50 Aar tilbage med Hensyn til vor Statsret og vore almindelige statsborgerlige Rettigheder med Hensyn til Bevillingsret, Valgret osv., derfor skulle vi ikke gaa tilbage ogsaa med Hensyn til de sociale Spørgsmaal, med Hensyn til det Lighedskrav og de menneskelige Krav, som vore Medborgere bør kunne stille til dem, der tole om Lovgivningsspørgsmaal. Det bliver jo foreløbig ikke andet end til Tale, de Herre, som vente at skulle faae noget Godt ud af deres saalige Forhandling under dette Regjeringsystem, komme til at tage deres Tro fanget under Erfaringens Oplevelser, naar Tiden gaar. Men de kunne tale derom, og derigjennem ogsaa forberede Sagen. Jeg vil derfor ønske, at man kunde benytte den angivne Leilighed til at gjøre et grundigt Indblik i den Retning, som Forslagsstillerne foreslaa om virkelige Forbedringer i Fæste- og Leiehusmændenes Raar, og at man vilde faae ikke blot Fæste- og Leiehusmænd ind